

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sønderjydsk Maanedsskrift

Udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland
ved Cl. Eskildsen og H. Lausten-Thomsen.

INDHOLD:

1. *N. Jensen*: Valg i det sydlige Nordslesvig 1920—29.
 2. *Dr. Marius Kristensen*: Remser og Rim fra Fjolde Sogn.
 3. *Johnsen*: Gammel Sæd og Skik fra Kragelund.
 4. *Ellen Petersen*: Gamle Julelege fra Jels.
 5. Samleren.
-

Nr. 7 — 1. JANUAR 1932. — 8. Aarg.

KJØBENHAVNS HANDELSBANK

KJØBENHAVN

ETABLERET 1873

Aktiekapital (fuldt indbetalt) . . . Kr. 50.000.000

Reservefond 31.016.081

FILIALER I:

AABENRAA - AARHUS - ESBJERG - GRAASTEN
HADERSLEV - HORSSENS - KALUNDBORG - ODENSE
RANDERS - RØNNE - SØNDERBORG - TOFTLUND
TØNDER - VIBORG - VARDE

Biler udlejes H. Jensen Toft

altid pæne og under paalideligt

Førerskab.

Ogsaa over Grænsen.

Richtsensgade 4 Tønder

Tel. 255.

Bil-

Traktor — Motor — Maskin

Smøre-

Olier

Fedt, Vognsmerelse, Gear-
kasseolie og Drivremme

kun Ima Kvaliteter

CARL BORCH

Tønder

Telf. 44

H. P. Lorentzen

V. J. Lund's Eftfl.

Bogbinderi og
Protokolfabrik

TØNDER

Østergade 40 Telf. 106 Over Gaarden

Alt Bogbinderarbejde
udføres hurtigt og solidt.

VALG I DET SYDLIGE NORDSLESVIG

1920 til 1929

EN SAMMENSTILLING VED N. JENSEN

II. Tønder By og Amt.

Tønder By.

I. AFSTEMNINGEN 1920.

Dansk	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
761	23,3	2504	76,7	3265

II. FOLKETINGSVALGENE.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Andre Part.	pCt.	Ialt
1920	549	33,46	260	15,84	805	49,05	27	1,65	1641
1924	658	30,91	541	25,41	930	43,68	-	-	2129
1926	737	29,15	677	26,78	1060	41,93	54	2,14	2528
1929	774	29,83	773	29,79	1035	39,88	13	0,5	2595

III. KOMMUNALE VALG.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
1919	391	18,62	329	15,67	1380	65,71	2100
1922	537	32,57	256	15,52	856	51,91	1649
1925	713	38,33	242	13,01	905	48,66	1860
1929	800	33,60	489	20,54	1092	45,86	2381

Abild Sogn.

I. AFSTEMNINGEN 1920.

Dansk	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
402	51,74	219	35,26	621

II. FOLKETINGSVALGENE.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Andre Part.	pCt.	Ialt
1920	184	68,15	9	3,33	77	28,52	-	-	270
1924	179	62,59	4	1,43	66	23,98	-	-	286
1926	198	54,85	37	10,5	98	27,14	28	7,76	361
1929	190	58,82	48	14,8	80	24,1	-	-	323

III. KOMMUNALE VALG.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
1919							
1922	157	60,39	-	-	103	39,61	260
1925	132	46,15	93	32,52	61	21,33	286
1929			F r e d s v a l g				

Burkal Sogn.

I. AFSTEMNINGEN 1920.

Dansk	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
445	51,33	422	48,67	867

II. FOLKETINGSVALGENE

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Andre Part.	pCt.	Ialt
1920	262	57,84	17	3,75	173	38,19	1	0,22	453
1924	236	46,73	103	20,40	166	32,87	-	-	505
1926	236	32,78	128	17,77	274	38,06	82	11,39	720
1929	265	37,75	170	24,22	267	38,03	-	-	702

III. KOMMUNALE VALG.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
1919							
1922	211	47,95	22	5,00	207	47,05	440
1925	353	60,24	22	3,75	211	36,01	586
1929	215	34,51	154	24,72	254	40,77	623

Bylderup Sogn.

I. AFSTEMNINGEN 1920

Dansk	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
348	63,04	204	36,96	552

II. FOLKETINGSVALGENE.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Andre Part.	pCt.	Ialt
1920	174	52,72	78	23,64	78	23,64	-	-	330
1924	135	60,27	26	11,61	63	28,12	-	-	224
1926	158	47,73	48	14,5	103	31,12	22	6,65	331
1929	204	51,65	74	18,73	117	29,62	-	-	395

III. KOMMUNALE VALG

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
1919							
1922	105	52,5	26	13,00	69	34,5	200
1925	199	69,82	-	-	86	30,18	285
1929	131	45,33	43	14,88	115	39,79	289

Hostrup Sogn.

I. AFSTEMNINGEN 1920.

Dansk	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
299	51,2	285	48,8	584

II. FOLKETINGSVALGENE.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Andre Part.	pCt.	Ialt
1920	278	64,21	38	8,77	117	27,02	-	-	433
1924	127	38,49	113	34,24	90	27,27	-	-	330
1926	144	38,30	102	27,13	114	30,31	16	4,26	376
1929	147	37,69	128	32,99	112	28,86	1	0,26	388

III. KOMMUNALE VALG.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
1922	F r e d s v a l g						
1925	F r e d s v a l g						
1929	120	33,80	175	35,21	110	30,99	355

Højer Landsogn.

I. AFSTEMNINGEN 1920.

Dansk	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
74	38,3	119	61,7	193

II. FOLKETINGSVALGENE.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Andre Part.	pCt.	Ialt
1920	19	24,1	6	7,6	52	65,8	2	2,5	79
1924	45	32,38	30	21,58	64	46,04	-	-	139
1926	35	20,05	43	24,75	88	50,57	8	4,63	174
1929	34	19,32	62	35,22	80	45,46	-	-	176

III. KOMMUNALE VALG

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
1919							
1922							
1925							
1929	39	25,83	34	22,52	78	51,65	151

Højer By.

I. AFSTEMNINGEN 1920.

Dansk	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
219	27,38	581	72,62	800

II. FOLKETINGSVALGENE

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Andre Part.	pCt.	Ialt
1920	71	15,07	62	13,17	338	71,76	-	-	471
1924	131	28,54	81	17,65	244	53,16	3	0,65	459
1926	101	20,08	115	22,86	279	55,47	8	1,59	503
1929	90	17,54	136	26,50	287	55,96	-	-	513

III. KOMMUNALE VALG.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
1919							
1922	113	26,53	58	13,61	255	59,86	426
1925	139	29,02	42	8,77	298	62,21	479
1929	159	33,44	-	-	317	66,56	476

Højst Sogn.

I. AFSTEMNINGEN 1920.

Dansk	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
282	58,14	203	41,86	485

II. FOLKETINGSVALGENE.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Andre Part.	pCt.	Ialt
1920	161	60,75	12	4,53	92	34,72	-	-	265
1924	108	52,17	29	14,01	70	33,82	-	-	207
1926	153	51,86	34	11,53	96	32,54	12	4,07	295
1929	147	47,41	54	17,40	109	35,19	-	-	310

III. KOMMUNALE VALG.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
1922	145	67,45	-	-	70	32,55	215
1925	172	69,64	-	-	75	30,36	247
1929	201	63,61	-	-	115	36,39	316

Løgumkloster By.

I. AFSTEMNINGEN 1920.

Dansk	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
542	51,23	516	48,77	1058

II. FOLKETINGSVALGENE.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Andre Part.	pCt.	Ialt
1920	252	51,96	75	15,46	157	32,38	1	0,2	485
1924	225	42,06	141	26,35	169	31,59	-	-	535
1926	258	40,57	122	19,18	238	37,42	18	2,83	636
1929	278	42,00	153	23,11	231	34,89	-	-	662

III. KOMMUNALE VALG.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
1922	219	41,24	132	24,86	180	33,90	531
1925	274	50,00	77	14,05	197	35,95	548
1929	314	58,04	31	5,73	196	36,23	541

Løgumkloster Landsogn.

I. AFSTEMNINGEN 1920.

Dansk	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
234	81,53	53	18,47	287

II. FOLKETINGSVALGENE.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Andre Part.	pCt.	Ialt
1920	130	89,65	-	-	15	10,35	-	-	145
1924	130	88,44	9	6,12	8	5,44	-	-	147
1926	113	81,88	9	6,52	12	8,7	4	2,9	138
1929	142	81,61	14	8,05	18	10,34	-	-	174

III. KOMMUNALE VALG.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
1922	146	100,00	-	-	-	-	146
1925							
1929							

F r e d s v a l g

Nørre Løgum Sogn.

I. AFSTEMNINGEN 1920.

Dansk	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
363	61,53	227	38,47	590

II. FOLKETINGSVALGENE.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Andre Part.	pCt.	Ialt
1920	149	65,06	-	-	80	34,94	-	-	229
1924	132	60,27	13	5,94	74	33,79	-	-	219
1926	209	54,01	17	4,39	141	36,43	20	5,17	387
1929	220	54,73	41	10,20	141	35,07	-	-	402

III. KOMMUNALE VALG.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
1919							
1922							
1925	160	57,76	-	-	117	42,24	277
1929							

F r e d s v a l g

Rabsted Sogn.

I. AFSTEMNINGEN 1920.

Dansk	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
354	60,00	236	40,00	590

II. FOLKETINGSVALGENE.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Andre Part.	pCt.	Ialt
1920	202	61,70	5	1,53	120	36,77	-	-	327
1924	161	55,14	37	12,67	94	32,19	-	-	292
1926	182	46,43	20	5,10	159	40,56	31	7,61	392
1929	181	44,8	50	12,38	173	42,82	-	-	404

III. KOMMUNALE VALG.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
1922	193	63,91	-	-	109	36,09	302
1925	216	63,5	-	-	124	36,5	340
1929	203	56,08	-	-	159	43,92	362

Tinglev Sogn.

I. AFSTEMNINGEN 1920.

Dansk	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
448	43,5	582	56,5	1030

II. FOLKETINGSVALGENE.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Andre Part.	pCt.	Ialt
1920	227	42,19	91	16,91	210	40,71	1	0,19	538
1924	245	33,38	238	32,42	251	34,20	-	-	734
1926	272	29,37	275	29,7	324	34,99	55	5,94	926
1929	300	33,25	310	34,38	292	32,27	-	-	902

III. KOMMUNALE VALG.

	dansk	pCt.	Soc.	pCt.	tysk	pCt.	Ialt
1922	201	31,06	148	22,87	298	46,07	647
1925							
1929	240	37,32	170	26,44	233	36,24	643

Tønder Landsogn.

I. AFSTEMNINGEN 1920

Dansk	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
154	67,84	73	32,16	227

II. FOLKETINGSVALGENE.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Andre Part.	pCt.	Ialt
1920	55	50,00	13	11,82	41	37,27	1	0,91	110
1924	105	57,38	37	20,22	41	22,40	-	-	183
1926	106	49,07	46	21,3	48	22,22	16	7,41	216
1929	116	54,98	52	24,64	42	19,91	1	0,47	211

III. KOMMUNALE VALG.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
1922	F r e d s v a l g						
1925							
1929							

Udbjerg Sogn.

I. AFSTEMNINGEN 1920.

Dansk	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
43	16,67	215	83,33	258

II. FOLKETINGSVALGENE.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Andre Partier	pCt.	Ialt
1920	21	19,27	4	3,67	82	75,23	2	1,83	109
1924	43	24,16	42	23,60	93	52,24	-	-	178
1926	37	21,14	45	25,72	93	53,14	-	-	175
1929	37	20,22	46	25,14	100	54,64	-	-	183

III. KOMMUNALE VALG.

	Dansk	pCt.	Soc.	pCt.	Tysk	pCt.	Ialt
1922							
1925	69	37,91	-	-	113	62,09	182
1929	73	45,34	22	13,67	66	40,99	161

REMSER OG RIM FRA FJOLDE SOGN

VED DR. MARIUS KRISTENSEN, VANLØSE

1. Hyrdedrengerim fra Østerå.

Æ fæk mor å æ fæk knor,
ek vess¹ æ, hvo de va for,
da va de for en gammel voeld,²
Krisjen³ saw⁴, æ ha lat æ kyer rænd⁴ indynder.
Hante⁴ saw' nej,
Krisjen saw ja,
hælle di døjger⁵, hva sjælted⁶ di dalj

Joh. Fr. Petersen, Kollund. 1913.

1 vidste. 2 dige. 3 konen i huset. 4 manden. 5 en mild plattysk ed. 6 skændtes.

2. Byremse fra Kollund.

Smes Klausjen de æ sån en kønstele Mand,
Trinkens Hansjen han buer så stugt ve æ vand'
Tækkes Lausjen han sedder mæ æ fier i æ hoand,
Fejers Hansjen han sejer: de æ kons så en voan²,
Haenses Kæsten³ mæ sin en rye vun,
Jænses Fridrig mæ sin en stue kun'.

Joh. Fr. Petersen, Kollund. 1913.

1 Tækkers Laurids var skrivekyndig. 2 vane. 3 Kæsten d. v. s. Karsten.

3. Byremse fra Løvnsted.

Jænekes Lausjen han gæe mæ flint oa e nak',
Haenses Boden hun ka så dejele snak,
Bojes Hansjen mæ sin di ståtele dættre,
Hansjen i æ rom² han sejer: dæ kømmer inte bagætter,
Kiels Ansjen mæ sin den ryø vun,
Anes Tam mæ sin den ståtele kun'.

(Efter forskellige.)

1 han var „jager“. 2 han boede til leje.

4. „Englebønnen” fra Norsted.

Hvær aten æ i sæeng goar,
fjoten mind gus ængele . . .
tue ve æ howe,
tue ve æ fætter,
tue ve min høje si',
tue ve min linke si',
tue sjal vær min vajviser
hæn i e sjøne paradis.
Dæ kam æ te en kirk',
den va gul uttenom å gryen indeni,
dær sar motter Maria mæ e ban oa e sje
å gra hind' bar bettere dye.
Dæ kamm' di juden mæ sværder å mæ stange
å tawe vo hær' Kristus gefangen
å hjelpe hind' oa en høj bjær(g)
å klænke hind' oa en si stien;
sol å mon' forlat de sjen.
Æ der no nave minsje de dæ kan bærg
de gebæt hvær aten å hvær moan, di sju
older vær forlat. Min gusj navn. Amen.

1929 og 1931. *Sünke Aug. Albertsen (kan ikke dansk, men har lært denne og den følgende af sin moder).*

5. „Stat op, sankte Simeon”.

(Sml. Sønderj. Maanedsskr. VIII, s. 30)

Tål vo di apostel,
ele Josefs brøder,
tøj vo e gebote,
nøj
oat hilscharen
sjoyw såligkeiten
sajs vo di stenern krukker
di sjul vonge sætte

Kana Galilæa
feem Mose bøger
fæjr evangelister,
trie patriarker
tue Mose tåfler
ien va Jesum Kristum,
Jesum, der som ingen var i himmel.

S. A. Albertsen. 1931.

9 og 8 kunde han ikke huske, senere kom han sammen med en søster i tanker om 8. Det oprindelige er vist

9 engleskarer
8 saligheder
7 sakramenter

6. En soldatervise (fra Bjærndrup).

Mädchen, hör, was ich tu frâgen,
weil du so aleine gehst,
was mein Herz von dir tut klâgen;
wenn du mir nûr recht verstehst:
eile nur nicht so geschwinde,
sei doch gegen mir gelinde,
und erhøre meine Wort,
wârum eilest du so fort?

Naj æ kan ej bi hæ længe,
thi jeg skal i Marken gå,
hist u i den grøne Enge
ser jeg Søster min at stå.
Jeg forstår hans Tale ikke,
det sig heller ej må skikke
for den Pige, som jeg er,
derfor vil jeg nu gå afsted.

Mädchen, deine heitre Blicke
ganz bezaubert mir mein Herz,
weis nicht gânzlich mich zurûcke,
denk nicht: Lieben ist nur Schmerz.
Ich bin zwar aus fremdem Lande,
âber doch vom Bauernstande,
doch ich sâg es ohne Scheu,
dass ich liebe dir getreu.

Ja jeg hør, han kan godt snakke,
han skal ej forføre mig,
da vil jeg mig heller pakke,
og begynd han ej på slig!
Elsk han kun de Slesvig Piger,
der kan han finde let sin Lige,
jeg tør ikke tro på ham,
thi han er fra et fremmet Land.

Mädchen, dir will ich bekennen,
recht von Herzen lieb ich dir,
und der Tod soll uns nur trennen,
eh' ich scheiden will von dir,
Dir will ich mein Schicksal klâgen,

ich bin jetzt schon weit gezogen
hier auf diesem Seelands Land,
Mädchen, gib mir deine Hand.

Nej ok nej, det jeg ej gjøre,
jeg vil mig betænke lidt,
måske at han vil mig forføre,
som det virkelig sker så tit.
Det er bedst a så vær blive,
og at jeg mig her begiver
til min Søster, hist hun står,
derfor vil jeg nu bortgå.

Ach, mein Kind! du willst mich scherzen,
deinen Blick verrätet dir,
so was gehet dir ja nicht vom Herzen,
meine Bitt' erhøre mir.
Du bist nur die allererste,
die ich liebe hier auf Erden,
und die letzte sollst du sein,
die ich liebe hier allein.

Ja, dig mit Hjærte ret behager,
når du kuns vil holde Ord,
jeg slet ingen anden tager
her på denne Verdens Jord.
Jeg dig fremfor alle ynder,
Svig du ej hos mig skal finde,
knytte her vort Venskabs Bånd,
derpå har du nu min Hånd.

Tinne Karstensen. 1929.

GAMMEL SÆD OG SKIK FRA KRAGELUND (BOV SOGN)

MEDDELT AF HANS POULSEN, KRAGELUND,
VED LÆRER JOHNSEN, KRAGELUND*)

„Æ KUNBASSEL“.

BARSELGILDET FANDT I REGELEN STED 4—6 UGER, EFTER at Barnet var født. 8 Dage i Forvejen blev Folkene budt til Konebarsel om Fredagen og rigtigt Barsel om Søndagen.

Til Konebarsel mødte Kvinderne Fredag Middag henved 2-Tiden. Før Kaffebordet gik Snakken ikke ret godt; men naar saa Kaffen med Kaffestængerne og Sukkertvebakkerne (Tybakker) var indtaget, kom Tungerne paa Gled. Endnu lystigere blev de, naar der til Aften blev indtaget belagt Brød med Snaps og Øl, thi dengang havde Snapsen ogsaa mange Velyndere i Konernes Rækker. Hen paa Aftenen maatte imidlertid det muntre Lag afbrydes, thi nu var Mandfolkene bestilt til at give Møde, og disse maatte ikke komme ind, før Konerne var borte. De af Mandfolkene, der var mødt for tidlig, stillede sig op paa Hushjørnerne og greb Konerne til en rask, lille Svingom, naar disse, mere eller mindre bedugget, kom frem i Døren. Saa var det altsaa Mændenes Tur. De blev straks trakteret med Kaffe og Smørrebrød, og derefter blev der „ponset“ og sunget efter en større Maalestok til den klare Dag.

Om Søndagen fulgte saa den endnu større, rigtige Barselsdag. Til Hjælp ved Opvartningen og til at modtage Gæsterne var den nærmeste Nabo ansat som „Skafter“. Søndag Morgen bragtes fra Nabo-gaardene Sødmælk, da man ofte ikke selv havde saa megen Mælk, som var nødvendig; desuden modtog Barselkone 4 Mark af hvert Par af de mødte Gæster. Man var allerede budt til Søndag Middag. Middagsmaden, altid den samme, bestod af Vinsuppe med kogt Skinke, Flæsk og Kage som Forret, og Risengrød med sødt Øl som Efterret. Om Eftermiddagen holdt man Snak og røg Pipe. Om Aftenen gav det Kaffe med Tvebakker. Midt under Kaffebordet kom saa gerne „Skaf-

*) Gamle Hans Poulsen fortæller her om gammel Sæd og Skik, som han kender fra sin Barndom og som for en stor Del holdt sig i Kragelund til henimod Verdenskrigen.

feren“ løbende for at fortælle, at nu havde „Maren Køks bræn hin Forklæ“, paa hvilket man straks bødede ved at foretage en Indsamling mellem Gæsterne til Fordel for Kogepigen. Efter Kaffe bordet kom der noget i Glassene, og saa gik Dansen i „æ Risse“ ved Harmonikamusik til den klare Dag.

„Æ JULGÆST“

Først i den søgne Jul, eller allerede 2. Juledag, lagde en bestemt Gaard for med „æ Julgæst“. Man gav Møde henad Kl. 6 og straks, man var kommet indenfor Døren, fik man staaende den første Velkomstskaal. Ud paa Aftenen fik man Kaffe med Smaakager (blandt andre en, som kaldtes „goi Rai“) af hvilke man almindeligvis havde bagt en hel Skuffe fuld. Naar man derefter havde nydt en 3—4 Snapse, begyndte man at spille Kort, Mændene „Solo“ eller „Ruder Fip“, og Kvindfolkene „Fip“ eller „66“. Inden man gik hjem, blev der budt Brød og Snaps eller Øl. Somme Tider blev der ogsaa danset, og det blev altid temmelig sent, inden man fandt hjem. Ialt kom man med en 12—14 Steder, altsaa hveranden Aften de 3—4 første Uger efter Jul.

„BROLLUP ELLER KOST“

Allerede 8 Dage før Festen kom to Karle (i Reglen af Familien eller Naboer), „æ Leisven“, ridende paa pyntede Heste med flettet Manke for at byde til Bryllup. De liredede nu en længere, udenadlært Ramse ned, under hvilken Folk efter bedste Evne søgte at vildlede dem ved at snakke imellem og forstyrre dem. Selvfølgelig var det en stor Skam at gaa i Staa midt i Ramsen.

Allerede Kl. 9 om Formiddagen kom saa Gæsterne kørende, og for hver Vogn, der kørte op paa Gaardspladsen, spillede Musikken op. Efter at man var bleven trakteret med et Glas, ordnedes Brudeskaren og kørte til Kirke. Her havde Ledesvendene atter en meget vigtig Opgave. Samtidig med Vognene forlod de Hjemmet paa to af Byens hurtigste Heste, galopperede op til Kirken, vendte, og red saa tilbage for at melde Brudeskaren, at „æ Vej æ klar“. Selvfølgelig konkurrerede man meget stærkt om, hvem der kunde komme nærmest hjem, inden de mødte Skaren.

„Æ SLAUTHØTTE“

Den Dag, man slagtede et Svin, kom Nabomændene, naar Svinet var paa Stigen, for at mønstre. Nu skulde der takseres, hvor mange Lispund Svinet kunde veje, og der væddedes om „Pons“ i stor Stil.

Saa blev Svinet taget ned og vejet. Foruden de „Mønsterpons“, man havde faaet i Forvejen, fik man selvfølgelig en hel Del bagefter; og hen paa Natten kunde Gildet sommetider ende med, at Konerne ikke blot havde et dødt, men flere halvdøde Svin.

BØRNERIM.

Sov, Ban, sov
Fa æ ue aa plau,
Moe æ ue aa gi æ Gris,
søve do it, saa fæ do a æ Ris.

PENGEBENÆVNELSER.

Den mindste Mønt var en Bankskilling, kaldet „en rød“, 4 Bankskillinger kaldtes „en fire“; 16 Bankskilling var en Rigsbankmark; 8 Rigsbankmark var en „Preus Daler“. (Man havde ogsaa noget, man kaldte en gammel Daler, paa hvilken der imidlertid gik 9 Rigsbankmark). Desuden havde man et Pengestykke, som hed Hamborgskilling, eller gammel Skilling eller en lybsk Skilling, alle af samme Værdi, og af hvilke der gik 5 paa en Rigsbankmark; (2 Hamborgsk. var senere lig 15 tyske Penning).

Desuden havde man i gammel Mønt 4 Skilling og 8 Skilling. Endnu mens disse var i Omløb, kom de tyske Penninger, af hvilke der dog først gik 12, senere 10 paa en Groschen. — Saa havde man 1 Bankdaler, som var $2\frac{1}{4}$ tyske Mark, samt en Specie, der var det dobbelte værd.

HVORDAN DE LANGE VINTERAFTENER GIK.

Naar man var færdig med at fodre henad Seks-Syvtiden, samledes Husfolk og Tyende i samme Stue. Moderen og Tjenestepigerne spandt og kartede Uld, mens Karlene og Husbonden hver stillede med en Malkeskammel og et Knippe Havrehalm. Man satte sig nu paa Skammelen, tog nogle Straa mellem Haandfladerne og drejede dem, flettede nye Straa ind, og trak „Tøjet“, som man sad paa, bagud, efterhaanden som man blev færdig med det. („Tøje“ brugtes til at sy Taget fast paa Husene med). Naar en Mand havde 4 „Tøje“ paa 5 Favne = 15 Alen færdig, var han fri, og saa spillede man „Trekort“, hjalp Tjenestepigerne med at karte eller fortalte Røverhistorier og

Spøgelseshistorier. Henad Kl. 9 maatte Pigerne ud at malke de Køer, der havde kælvet, hvis saadanne forefandtes, og henad Kl. 10 gik man i Seng.

GAMLE JULELEGE FRA JELS

AF ELLEN PETERSEN, HADERSLEV

1. A. lægger en Nød under en Finger i sin sammenlukkede Haand, rækker den ud mod B og siger: „Mit Svin til Skovs!“ B svarer: „Mit med!“ A: Hvor er det højest' Træ i æ Skov?“

B skulde saa finde ud af, under hvilken Finger Nødden gemtes, fandt han den, fik han den, ellers skulde han lægge en Nød til.

2. A. sliger Hjorté! B. Hundspré! A. Gjæt, saa faar du manne! *)

3. **Ponne ved.**

Til denne Leg krævedes der en Tærning paa en Pind, saa Tærningen kunde snurre rundt. Paa Tærningens ene Side stod et A, paa en anden et H, paa den tredje et N og paa den fjerde et P. Paa Bordet lagdes nogle Pebernødder, og Deltagerne skulde nu snurre Pinden med Tærningen, der kaldtes en „Ponne ved Pind“, rundt. Faldt den med A opad, fik Vedkommende alle Pebernødderne, faldt den med H, fik han det halve, faldt den med N, fik han Nix — intet — faldt den med P maatte han „ponne ved“, det vil sige, give Pebernødder til Kassen.

*) Fra Felstedegnen kender jeg Legen saaledes: „Hjorté! — Hundspré! — Gjæt, hvor manne der er i min Red!“

SAMLEREN

Alsisk Snak

Støvra'n, Sypdrik o Svatgjald
æ trej Ting, en ska tej sej i avt fo!

Fo'galt æ fo'galt — men syv Koppe
Kaffe o ingen Puns æ møjl fo'galt!

Syv Kopper Kaffe var et pas-
sende Maal ved de gode alsiske
Kaffegilder. De tre første Kopper
regnedes ikke, men fra fjerde Kop
fik de Navne:

- 4) e Nøjkop
- 5) e Krøjkop
- 6) e Drøjkop
- 7) e Gevaltkop

Med fjerde Kop vilde man „nø-
des“, den femte var krøj, den sjette
var drøj, og Nr. 7 skulde ofte sæt-
tes til Livs med „Gevalt“.

Vi maa it taksi'e en Pig' i æ
Daansstow,
men i e Tu'balle.

Vi maa it taksi'e e Kvån i e Maa'ndog,
men i e Merresuel.

Vi maa it taksi'e en Hest om Maa'ne,
hven den trækkes u' a e Stold,
men om Avtne, hven den
spændes frå e Plow.

Stua U'a o fedt Flæsk blyw' it
særren i e Hålsgef.

Han hæ stua Nørre i e Sæk.

Et godt Gaa'en e bær' som et
skidt Køren.

Ved Solregn:

No æ e Troid ved o tu'e sin Oll'mor.
J. Raben, Sønderborg.

Mundheld fra Haderslevegn

„A vel no' sej' dig jen Ting, min
Pig',
wen du vel sej „sej“, saa skå' do it
sej sej', men „si“ ska do sej.“

A sej'e it a; wenn a vel sej a,
saa sej'e a „je“!

J. Raben, Sønderborg.

Fra Nykirke i Angel

Rim om Rugen

Fir Uger å skri',
fir Uger å dri',
fir Uger å måns.

Efter en gl. Kone. 1931.
Ved Dr. Mar. Kristensen.

Nisserne i Bøffelkobbel

Min Bedstemoder tjente i Nybøl.
En Aftenstund kom hun fra Hvil-
høj, og det var meget mørkt. Da
hun gik forbi Bøffelkobbel, saa hun
et mærkeligt Lysskær ved den store
Gravhøj, der ligger lige indenfor
Skovkanten. Bedstemor var ikke
bange, og hun gik helt hen til
Skovhegnet for at se, hvad der var
paa Færde. Der saa hun, at Lyset
kom ud af en Aabning fra Højens
Indre, og derinde var en større
Forsamling af Nisser med røde
Huer paa. Bedstemor vilde træde
lidt nærmere for at se, hvad de
smaa Purke havde for; men derved
kom hun til at træde paa en tør
Gren, der knækkede med et ret
kraftigt Brag. Nisserne maa være
bleven bange; thi i samme Øjeblik
slukkedes Lyset i Højen, og hun

stod alene i Mørket. Hun blev al- ligevel lidt underlig til Mode over dette Syn, og hun løb, alt hvad hun kunde, tilbage til Nybøl.

Meddelt af Chr. Kuntz, Sønderborg.

Nis Puk og Dukaten.

Paa en Mark øst for Brandsbøl Skov ligger en Langdysse med aabne Gravkamre. En Pige fra Brandsbøl skulde ud at malke og kom forbi Højen. Udenfor det ene Dyssekammer sad Nis Puk og soled sig. Pigen havde ofte set ham paa dette Sted og raabte: „Godaw, Nis“, da hun gik forbi. Hun var kun kommet lidt forbi Højen, da Nis raabte: „Hør, Ann'stin, ka do vælt den stue Steen de øw'e å e Mark, saa ska do faa en Dukat!“ Nis pegede med Fingeren efter en Sten, som laa et lille Stykke ovre paa Ageren. Ann'stin lo, men al- ligevel vilde hun vise den lille Purk, at hun kunde, og hun gik over og væltede den over paa den anden Side. Til sin store Forbavselse fandt hun et Guldstykke under Stenen. Hun tog Guldstykket og løb tilbage til Dysse- kammeret, men Nis var der ikke mere, og Ann'stin har aldrig senere set ham.

For en Del Aar siden var Duka- ten endnu i Familiens Eje ovre paa Sundeved, den blev baaret som „Stikkemaal“, men kun ved festlige Lejligheder.

J. Raben, Sønderborg.

Rævehøj.

Paa Præstegaardsjorden i Ulkebøl kaldes en Mark „Rævehøj“. Der laa før en stor Gravhøj — forlængst udjævnet — man ser endnu Resten

af Polden, tilligemed Rester af to andre Gravhøje, som ligger længere ned mod Kydsnor.

Paa „Rævehøj“ stod en meget stor gammel Pil, der ikke maatte fjernes, da den brugtes som Sømærke. Om- kring 1900 blev Pilen hugget om, den blev for gammel.

J. Raben, Sønderborg.

Pastor Lorenzen og Spøgelserne.

Christian Lorenzen var Præst i Ulkebøl fra 1656—1688. Han var den femte i Rækken efter Reformati- onen. Om ham fortælles, at han var en modig Mand. — Nede ved Kær- vig spøjte det. Der gik to uhyggelige Skikkelser omkring, menneskelige Væsner med grimme, store Dyr- hoveder, og de skreg som vilde Dyr. Folk, som mødte dem, løb skræk- slagne bort. De klagede til Præsten over dette Spøgeri, men Christian Lorenzen troede ikke paa Spøgelser. Sluttelig fik Sognsmændene deres Præst saa vidt, at han selv vilde over- bevise sig om Sagen, og en mørk Aften besluttede han at gaa ned til Kærvig. En Del Folk fulgte ham ængstelig og i ærbødig Afstand. Da man omtrent havde naaet Vigen, hørtes allerede de uhyggelige Væs- ners Skrig. Folkene turde ikke gaa længere, men Præsten gik frimodigt videre. Det varede heller ikke længe, før Spøgelserne kom truende hen mod Præsten. Denne hævdede sin Stok og raabte: „I den hellige Tre- foldigheds Navn! Synk i Jorden!“ Der kom en mærkelig Lyd, men Spø- gelserne var borte, og man saa dem aldrig mere.

J. Raben, Sønderborg.

Tønder Amts Centraltrykkeri

Østergade 40

Tønder

Telefon 141

Bog- og Akcidenstrykkeri
Formularlager - Bogbinderi

Vi har endnu et mindre Restoplag af

Sønderjydsk Centralforenings Festskrift
før Kr. 12,00 — nu 6,00,

Denne smukke og indholdsrige Bog bør ejes af
enhver national Interesseret.

Ligeledes haves endnu:

R. P. Rossen: Danmarks Kongeslægt 1,50,
En udmærket Bog om dette interessante Emne.

Bøgerne tilsendes porto frit fra:

HANS BECKS BOGHANDEL
Storeg. (J. N. Jepsen) Tønder

Sønderjydsk Maanedsskrift

Tønder

Postgiro Nr. 9816.

Abonnementspris fjerdingaarlig ved Posten Kr. 1,65, — i
Boghandelen eller frit tilsendt fra Seminarielærer Eskildsen
i Tønder Kr. 1,50.

Hvem ønsker at sælge

„Sønderjydsk Maanedsskrift“ 1. Aargang
(komplet) samt 2. Aargang Nr. 1? . . .
Der betales Overpris.

Tilbud bedes sendt til Cl. Eskildsen, Tønder.